

Problemi antropologiji i istoričestoj etnografiji Aziji

ANSSSR Inst. etnografiji izdat. »Nauka«, Moskva 1968, 3-272.

Zbornik je posvećen uspomeni na Dr. Maksima Grigorijeviča Levina (1904—1963) čiji je naučni rad bio usmeren na proučavanje etnogeneze naroda SSSR. Uporedo sa tim on je veoma često obrađivao antropološku problematiku i etničku istoriju naroda Afrike, Istočne Azije i Amerike. U tom duhu je sastavljen i zbornik koji mu je posvećen.

Uvodni članak V. P. Aleksejeva »M. Grigorijevič Levin« (s. 3—12) odnosi se na život i rad ovog istaknutog antropologa, jednog od neimara sovjetske i svetske moderne antropologije.

G. F. Debec u radu »Prilog karaniometrijskog određivanja dela mongoloidne komponente u raznorodnim grupama stanovništva SSSR« (s. 13—22) utvrđuje antropološke i etničke elemente iz kojih su nastale evropske i mongolske grupe naroda.

J. J. Roginski u prilogu »O poreklu Polinežana« (s. 23—33) raspravlja o Hejerdalovoj »južnoameričkoj« teoriji nastanka Polinežana i utvrđuje da sigurnih podataka o njihovom poreklu nema, već je znatno više argumenata koji govore u prilog njihovog porekla iz jugoistočne Azije.

V. V. Ginzburg »K antropologiji Turkmena« (s. 34—50) ukazuje da je antropološko proučavanje Turkmena otpočelo krajem XIX. veka. Pominje i analizira teorije o njihovoj »istočno sredozemnoj« rasnoj pripadnosti, o mongoloidnim crtama i značenju veštačkog doterivanja lobanja.

T. A. Trofimova u prilogu »Još jednom o lobanjama iz Lukovskog groblja ananinske kulture« (u vezi s pitanjem o niskom licu mongolskog tipa u Sibiru, s. 51—91) čini osvrt na iskopavanja vršena na ovom lokalitetu uoči i po drugom svetskom ratu. Ta istraživanja ukazuju da je sibirski mongoloidni tip bio u tesnoj vezi sa evropskim pa je još od neolita naovamo dolazilo do međusobnih dodira preko Volgo-Kama. V. P. Aleksejev u radu »Sibir kao kolevka obrazovanja rasa« (s. 92—107) ukazuje na geografsku sredinu, vreme naseljavanja, rasnu diferencijaciju autohtonog stanovništva, specifičnosti i karakter procesa prilikom obrazovanja rasa.

I. I. Grohman raspravlja o »Srednjoazijskoj koloniji u Pribajkalju« (s. 108—126) i zaključuje da se među ovim stanovništvom nazire dosta evropeidnih antropoloških elemenata. Te elemente su po Grohmanu preseljenici iz srednje Azije doneli u Pribajkalje.

T. D. Glatkova i G. L. Hit u prilogu »Dermatoglifski materijal nekih sibirskih naroda« (s. 127—147) utvrđuju da ovaj element u Sibiru ne zavisi od rasnih karakteristika.

I. M. Zlotarjova u opširnoj antropološkoj monografiji proučava Jukagire (s. 148—177). Pored toga ona daje etničku istoriju ovog starinačkog stanovništva naseljenog po severoistočnom Sibiru.

L. P. Lašuk raspravlja o »Sirtja — starim stanovnicima Subartika« (s. 178—193). To je jedna od onih prastarih grupa o kojima se među Nencima priča, a čije postojanje s druge strane, potvrđuju arheološki i drugi nalazi.

J. B. Simčenko »Neki podaci o starom etničkom supstratu u sastavu naroda severne Evroazije« (194—213) iznosi na osnovi rodovske strukture podatke o Nganosima, jednoj samojedskoj grupi, koja je u tesnom dodiru sa stanovništvom severoistočnog Sibira.

B. O. Dolgih raspravlja o »Matrijarhalnim crtama u verovanju Nganosana« (s. 214—229), najsevernijim stanovnicima staroga sveta.

I. S. Gurvič iznosi neke podatke o »Kultu svetog kamenja u evroazijskoj zonitundra« (s. 230—238) na kojima se veoma često naziru antropomorfni oblici.

I. S. Vajštajn iznosi »Kratku istoriju proučavanja Tuvinaca« (s. 240—255) grupe koja u naučnom pogledu ima poseban značaj jer je reč o veoma starim etničkim grupama i njihovom društvenom uređenju.

Najzad, tu je i prilog S. A. Tokareva »Novo o poreklu egzogamije i totemizma« (s. 256—270).

Kao što se vidi, knjiga je veoma sadržajna i pre svega bogata građom iz problematike kojom se Levin inače bavio. Uostalom, to je sasvim razumljivo jer je ovaj zbornik veoma lepih priloga i posvećen uspomeni na tog istaknutog sovjetskog antropologa, nažalost nedavno preminulog.

Petar Vlahović

V. S. Starikov, Materijalna kultura Kitajcev severo vostočnih provinciji KNR ANSSSR, Institut etnografiji, izdat. »Nauka«, Moskvi 1967, str. 3-256.

Vladimir Sergejevič Starikov, verovatno, pripada onoj generaciji ruskih naučnika kojima se bila pružila prilika da duže vremena promatraju život i kulturu narodnu u severnim kineskim provincijama. Rezultat tog njegovog promatranja je njegova sažeta, ali veoma sadržajna studija u kojoj je prikazana materijalna kultura kineskog Severa i to isključivo sa etnološke tačke gledišta.

Veoma pregledno autor je prikazao osnovne karakteristike seoskih i gradskih naselja ističući da njihov razvoj na prvom mestu zavisi od geografske sredine, a zatim i od etničkog sastava stanovništva. Dalje se veoma iscrpno govori o narodnoj arhitekturi, staništima i pokućstvu i u gradskom i u seoskom tipu naselja (s. 17—83).

Pisac je veoma detaljno proučio kinesku narodnu odeću i obuću trudeći se da sve to prikaže u evolutivnom razvoju od najranijih vremena pa sve do naših dana (s. 84—105). Kineska narodna ishrana po svojoj raznoobraznosti i materijalu od koga se priprema, predstavlja problem za sebe. Dovoljno je napomenuti da jelovnik obuhvata nekoliko stotina kombinacija različitih jela. O svemu tome, kao i o raznim napitcima, autor u svojoj razpravi opširno govori (s. 106—134).

Takođe su opširno prikazane poljoprivredne sprave (s. 135—168), saobraćajna sredstva (s. 169—183), orudja za lov, ribolov i sabiranje lekovitih trava (s. 184—210) i muzički instrumenti (s. 211—224).

Na kraju knjige je kraći zaključak i registar upotrebljene literature. Najzad, u knjizi je i registar upotrebljenih kineskih termina, ali nažalost bez prevoda, što će onima koji ne poznaju kineski jezik nesumnjivo pričinjavati teškoće.

Knjiga je bogato ilustrovana originalnim fotografijama i crtežima, što još više upotpunjuje inače pregledan tekst.

Pošto sam i sam izvesno vreme boravio u krajevima čiju materijalnu kulturu Starikov prikazuje, moram posebno naglasiti da je to učinio veoma savesno i, prvi u etnografskoj